

erdiko kaiera

Edu
Zelaieta Anta

Literatura

«Ez dut batere maite poeta sublimearen rola»

Aldaira urdinak (Alberdania) bizitza deskubritzeko gonbidapena da. Egilearen hitzetan, poesiak iradoki behar du, baina esan ere bai. Liburuko poema batzuek esan egiten dute.

Beste batzuk irakurleak deskubritzeko testuak dira.

MIKEL ASURMENDI

Argazkiak: Alex Larretxi

“Dagoeneko ez naiz toki berean bizi”, adierazi diozu irakurleari. Bilakaera hitz gakoa da liburuan. Bilakaera agerikoa da, baina hitza ia ez da agertzen liburuan. Nire ustez, poesiak bizitzaz hitz egin behar du, baina ahal bada bizitza hitza agertu gabe. Aldairez eta mudantzez hitz egin nahi izan dut, baina bilakaera hitza esplizituki agertu gabe. Seinale ona litzateke liburuak hori transmititzea.

Bizitza interesgarria ezezik dibertigarria izatea

nahi duzu, antza.

Liburua aldarrikapen kutxa izatea nahi nuke, besteak beste. Adibidez, helduak bilakatzen garenean gure arreta interesgarriak diren gauzetara bideratzen dugu. Zuk aipatu hori [*Soilik interesgarri* poemakoak] haur baten begietatik eginiko aldarrikapena da. Interesgarria izatea ongi da, baina dibertigarria ere bai. Nik halako batean dibertigarriaren funtsa ia galdu bainuen. Helduak izatearen poderioz, jendarte honek

arduratsuak eta serioak izatera bideratzen gaitu.

“Zenbait kutxa galdu bide ditut” diozu halaber. Zer galdu duzu bizitzako bidaian?

Nik “zer irabazi duzu bizitzako bidaian?” galdetuko nuke, eta zure galdera zilegia da, eh! Lehenik eta behin, adina irabazi dut. Hau ere aldarrikapena da. Jendarte *Coca Cola* batean bizi gara, oso jendarte eferbeszentea da gurea, marketinaren inperioan bizi gara. Nagusikeria, irudia eta itxura erabatekoak dira. Denok izan nahi dugu gazteak. Ni gaztea izateari uzten ari natzaio baina hori ez da drama, alderantziz. Gauza batzuk galdu ditut eta beste batzuk irabazi, ez dago guztizko galerarik ezta guztizko garaipenik ere.

Poesia errealitatea bilatzeko bitartekoa ote?

Ez dakit errealitatea hitza den... Errealitatea eguneroko bizitza bada, bai. Nik egunerokoa bizi dut jende guztiak bezala. Bistan da, nork bere begirada du, baita errealitatea edo eguneroko bizitza adierazteko modua ere. Nik bizitza aurkitu nahi dut, bizitza bizi. Baliteke nahiko erradikala gertatzea, zenbaitetan bizitzaren sus-traietara jo nahi dudalako. Zentzu horretan uste dut aski poeta naizela edo. Baina, kontuz: ororen gainetik, pertsona naiz, besteak bezalakoa. Ez dut batere maite poeta sublimarean rola.

Zer ekarri duzu, esaterako, *Mugaldekoak* liburu-tik gaur arte?

Ekarri, benetan ekarri, gauza zenbait eta, batez ere, haur bat esango nuke: inoiz ezer ekarri badut mundura, zalantzarik gabe hori gure semea izan da. Bidenabarrekoan, bizitza gehien aldatu didan aldairarik aldairatsuen: aita bihurtzea, aitatasuna. Zure galderari erantzun nahian, aitatasunaren kezka ekarri dudala iruditzen zait, aitatasun aktiboari dagokiona edo. Literatura hutsaren aldetik, adibidez, liburu honetan ez dago autoritateen aipurik. Ez dut aipuen egileen izenik idatzi. Eta ez da iturriak gorde nahi ditudala, alderantziz, iruditzen zait batzuetan idazleok iturriekin tranpa egiten dugula. Liburuko hainbat aipuk badute egilerik eta besteek ez. Liburu ez-estandarra egiten saiatu naiz, alde horretatik, tradizio literarioarekin apurto nahi izan dut.

Zergatik?

Zeren eta nik George Orwellen *1984* liburuaren aipu bat sartzen badut, Orwellek eman dio liburuari estatus bat. Askotan, liburuak estatus handiko egileen aipuz josita daude. XXI. garren mendean ez zait egoki horienak bakarrik aipatzea. Orwellez gain, Silvio Rodriguezek, bizilagunak, irratit-telebistak edo Mikel Asurmendik eragiten dute nigan. Etengabe. Ohartuta nahiz ohartu gabe. Orduan, edo

Salburuan

“Liburuko azken poema inbentarioa da, ez da estandarra, zerrenda bat da. Etxe berrian sartu naizeneko inbentarioa da. Auzo berrian nola kokatu naizen erakusten duena. Horregatik elkarrizketa hau Salburuan egin nahi izan dut. Ni alde zaharrekoa naiz, nire arima hangoa da, baina liburuak Salburuan mintzatzea eskatu dit. Aurrekoa ahaztu gabe, orainari eta geroari begira bizi naiz”.

horiek denak aipatzen ditut edo bat bera ez. Faltsua iruditzen zait bestela egitea, elitekoak soilik aipatzea.

Liburua hiru ataletan eraikia da. Bakoitzaren sarreran aipuak daude. Zerk lotzen dituzte?

Loturak zuk egin dituzu nonbait. Irakurlearen eta idazlearen arteko hitzarmenaz mintzatzen gara. Hori da nik irakurleari eskaini nahi diodana: hitzarmen bat. Nik aldaira batzuk eskaini dizkiot eta trukean akaso irakurleak erabakiko du zer aldaira mota bizi duen bere baitan, nola eraiki nahi duen bere etxea. Liburuaren hasieran zuk lehenengo galderetan paratu dituzun aipu horiek daude. Liburua ez da guztiz berritzailea, baina erran bezala, baditu estandarrak ez diren pieza batzuk. Adibidez, liburua hastea ia saio generoko oharrekin edota zerrenda batekin bukatzea. Edo autoritateen aipuen izenak ez aipatzea...

Orduan..?

...orduan, aldaira etengabe bizi naizelako eta liburua etxe aldairan idatzi dudalako, liburu hau atera zaidala. Kutxa batzuk aldatu behar nituen eta batzuetan despistatu naiz eta gauzak beste kaxa batean ahaztu edo galdu ditut. Galtzerdi pare baten ondoan poema pare bat sartu dut, eta liburua –bizitza– desordenatu egin zait. Irakurle bakoitzak eman beharko dio liburuari ordena, berak eman nahi duena. Hortik irakurketa bat sortu daiteke irakurle bakoitzeko.

Lehen atala *Gerundioan* da.

Gerundioan dakusat-eta nire burua... Aldairan ari denarentzat gerundioa oso inportantea da. Maiteminak jota dagoenarentzat ere gerundioa berealdikoa da. Pertsona maiteminak gero eta jotagoa baldin badago, maitasuna betiko dela sinesten du, nahiz kanpotik begiratuta inozo agertzen den. Berdin gertatzen da sufritzen ari garenean, pentsatzen baitugu betiereko ari garela sufritzen, ez garela sekula aterako zulo beltzetik. Kasuon, aldairan –mugimenduan,

Kazetariak poetari aldairan iradokitako pentsuak

Zelaieta Anta. Bigarren abizena ere paratu duzu liburuan.

Aita Berako nafarra dut eta ama galiziarra. Gasteizen jaioa naiz [1973an]. Alde zaharrean hazia eta hezia. Arabarra eta hirikoa naiz. Egun Salburua auzora etorria naiz bizitzera. Bikotea eta semea hemengoak dira, beraz, nire oraingo familia gasteiztarra da.

Baztan-Bidasoako hizkeren azterketa dialektologikoa liburuaren egilea zara.

Nire doktorego tesia da. Aitak ez zidan euskara transmititu, eta hutsune bat sortu zitzaidalako nolabait, euskal filologia ikasi nuen. Hutsune horretan gehiago sakondu nahian dialektologiaren bide-zidoretik jo nuen. Berako hizkera aztertzea erabaki

nuen, Nafarroako Baztan-Bidasoa eremua hartzeraino joan dena.

Zelaieta Anta. Hiriko semea eta mugaldekkoa zara. Bitasuna da zure nortasunaren ezaugarria, akaso.

Modu poetikoagoan esanda, mugaldekkoa naiz, *Mugaldekoak* liburuan ageri zen bezala. Mugaldek taldea ere sortu genuen halaber, eta gure bitasuna adierazi baino mugaldekoko izatearen aniztasuna aldarrikatu dugu.

Eguneroko esperientziatik jasotako poesia da zurea.

Okasiozko poesia-edo, *occasional poetry* ingelesez. Alvaro Cunqueiro poeta galiziarrek: “É verdade que a poesia é unha poesia de man cheda” zioen. Nire poesia zir-kunstantziek bultzatutakoa da nolabait.

ekintzetan— idatzitako poemak direnez, berebiziko garrantzia du gerundioak. Alegia, gerundioari esker bihurtzen da momentu bateko ekintza betierekoa. Hasierarik eta bukaerarik gabea.

Aldairan inbentarioak egin behar izaten dira. Bigarren atalekoak Inbentario likidoak dira.

Poema horien haria ez da tematikoa, sustantziala baizik. Atala ez da logika tematikoaren harian idatzia, barruko umorez baizik —Angel Errok erranen lukeenez—. Barrutik bizi gaituena ez da kanpoko gaia, ez dio buruko logikari segitzen. Inbentario hauek min berezia sorrarazi didaten poemak dira, ura bezain bihurriak direnak. Horregatik dira likidoak: ura eskuekin harrapaka aritu naiz, baina testu batzuek ihes egin didate behin eta berriz.

Amaitzeko Aldaira urdinak. Zergatik urdinak?

Izan zitezkeen beste kolore batekoak, baita kolore anitzekoak ere. Urdinak? Irakurle bakoitzak bere zentzua eman behar dio liburuari, nik

“Errealitatea ez da ikusten dugun bezalakoa, baina hala ikustea beharrezko dugu”

pista batzuk eman dizkiot, Antton Olariagak halako batzuk eman ditu azalean. Aldairaren irudia etxe batetik bestera egiten dugun aldaketa da: gauzak txukundu eta kaxetan antolatzen ditugu, eta iragane-ko gauzak utzita etorkizunera abiatzen gara gure beldur eta esperantza guztiekin, gure poz eta tristura guztiekin. Etxetik etxera aldatze horretan —hizkera argia lekuko— mundura zabalik ibili naiz, kasik biluzik bezala, baina ez bakarrik —nire familiari eta adiskideei eginiko aipuak lekuko—. Biluzte horretan urdina —liburuak tranpa eta joko asko gordetzen ditu— agertzen da. Urdina, itsasoa legez, ez da berez urdina, ezta zerua ere. Zientzilariek diotenez, itsasoa eta zerua urdinak ageri dira baina ez dira horrela. *Gerundioan* atalaren sarrerako aipatu batek argitzen du hori: “Teknikoki zeruak ubela beharko luke, gehien desbideratzen den izpia ubel kolorea baita, alabaina gure begiek hobeki antzematen dute urdina”. Alegia, errealitatea ez da guk ikusten dugun bezalakoa, baina guk hala ikustea beharrezkoa dugu. ■

Descenso de Cañones/Espeleología Arroila Jaitsierak/Espeleologia
 Puenting/Escalada/Raquetas de nieve Zubi saltoa/Eskalada/Elur erraketak
 Cursos técnicos/Viajes de aventura Ikastaro teknikoak/Abentura bidaiak
 y mucho mas... eta askoz gehiago...

www.inguruabentura.com
info@inguruabentura.com

INGURU ABENTURA

Tel: 635 748 948